

2019

**UGROW, Finansiell dannelse
Behov for undervisning af unge!**

A close-up photograph of a person's eye, showing the iris and eyelashes. The eye is looking slightly to the right. The ugrow logo is overlaid on the left side of the image, partially covering the person's hair and the background.

ugrow

Nina von Lachmann-Steensen, Impact
facilitering & Christine A. L.
Thomsen, Ability House
01-01-2019

Indhold

Indledning.....	2
Undersøgelser.....	3
Behovet for undervisning.....	4
Effekten af øget viden.....	6
Konklusion	7
Referencer	8

Indledning

UGROW er sat i verden for at afhjælpe det, vi ser, som et alvorligt deficit i unges viden om og evne til at navigere i økonomiske temaer i eget liv. Unges mangel på finansiel dannelse, og de ofte grelle konsekvenser af denne uvidenhed, ses ikke kun i overskrifter om unges økonomiske deroute¹, men dokumenteres også i forskellige undersøgelser, og bakkes op af UGROWs egne interviews og case stories. Formålet med denne rapport er, at bevise behovet for finansiel uddannelse for unge, og dermed understøtte relevansen af UGROWs koncept og produkt.

¹ Flensburg, Vladimirsson og Pedstrup

Undersøgelser

Ifølge Forbrugerrådet Tænks undersøgelse "Økonomisk mistrivsel blandt unge voksne" fra 2018 har mere end 11% af de 18-30-årige svært ved at betale deres regninger. Det svarer til cirka 98.000 – 120.000 unge menneske i dag. Undersøgelsen viser samtidig, at betalingsproblemer og uhåndterlig gæld rammer bredt på tværs af for eksempel uddannelses-, beskæftigelses- og indkomstniveau.²

En undersøgelse af udsættelse af lejere udført af Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Nu VIVE³, i 2015 viste, at hver fjerde fogedsag i Danmark, hvor en lejer smides ud pga. manglende huslejebetaling, drejede sig om en ung mellem 18 og 24 år.⁴

For Projektleder i Gældsrådgivningen June Crondahl, der udtalte sig i forbindelse med VIVEs undersøgelse, er det tydeligt, at det står slemt til med den finansielle dannelse:

"Når vi bliver kontaktet af unge om deres økonomi, beder vi dem altid fortælle os, hvad deres indtægter og udgifter er, så vi kan hjælpe dem med at skabe overblik. Og det sker ofte, at vi må forklare dem, hvad de ord betyder, og hvad de dækker over."⁵

En analyse fra analyseinstituttet YouGov fra 2017⁶ udført blandt 1500 unge i Danmark, Norge og Sverige afslører, at kun 11% af de adspurgte mente, de vidste meget om privatøkonomi, mens hele 43% mente, at viden og bedre forståelse kunne få dem til for eksempel at spare mere op. Hele 71% var enten i høj grad enige eller i meget høj grad enige i, at mere undervisning i privatøkonomi på ungdomsuddannelserne ville være en god ide.

En undersøgelse vi selv udførte blandt voksenalderen i gruppen 30+, undersøgte hvad de selv mente ville have været gavnlig viden i forhold til privat økonomi, da de var unge. 40% svarede, at de har brugt deres penge ufornuftigt, og derved endte i stor gæld, har stået uden midler til mad mv.

² Plus på Kontoen, S. 6-8

³ Viden til Velfærd, VIVE, det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, hvori SFI (Det nationale forskningscenter for Velfærd) og KORA (Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning) er fusioneret.

⁴ Jørgensen, ll. 21 – 25

⁵ Jørgensen, ll. 5 -7

⁶ Finans Danmark, s. 12 og 25

Den samme gruppe blev spurgt om de havde nogle råd til den unge befolkning, og størstedelen havde stort fokus på vigtigheden af at kunne lægge et budget.

”At det er vigtigt at lægge et budget så man ved hvad man har at bruge. På denne måde har man altid penge til hele måneden...”

Det er gennemgribende i besvarelsene, at mere viden om privat økonomi inden ansvaret blev overdraget til de forskellige individer, kunne have sparet dem for gentagne pengeproblemer, såsom gæld, fejl i selvangivelser, pengemangel mv.

Behovet for undervisning

Tænk har lavet en lignende undersøgelse i 2015, hvor godt 13%, eller hvad der svarer til hver syvende ung mellem 18 og 30 år, oplevede betalingsproblemer, altså besværet med at betale helt almindelige regninger.⁷ I perioden medio 2015 – medio 2017 er der sket et fald på i andelen af unge registret i RKI fra 5,2 til 4,7% af befolkningen, eller hvad der svarer til 17.000 personer.

Der er altså sket forbedringer, men faldet er ikke statistisk signifikant, og det er derfor ikke muligt at slå fast, om der er tale om en generel tendens⁸. Derfor er det stadig meget relevant at undervise unge i privat økonomi, så disse forbedringer fortsat kan ske.

Forbedringerne kan blandt andet skyldes samarbejdet, *Plus på Kontoen*, mellem Forbrugerrådet Tænk og Tryk Fonden, der har fokus på at forebygge gældsproblemer blandt unge, og grundlaget herfor er solid viden om problemernes omfang og karakter.

Rapporten konkluderer selv, at det ikke er nok at træde til efter, at skaden er sket, men at det er nødvendigt at undervise unge i privat økonomi og konsekvenserne af deres finansielle valg.

Undervisning i SKAT, lån, budgetplanlægning mv., kan have en markant positiv indflydelse på de statistikker, vi ser i dag.

I vores egen undersøgelse spurgte vi også, hvad respondenterne gerne ville have haft bedre viden om, og hvordan denne viden ville have gavnet dem i deres økonomiske færden. 40 % ville gerne

⁷ Jakobsen, s. 6- 7

⁸ Plus på Kontoen, s. 7

havde haft bedre viden om budgetplanlægning og hele 60 % ønskede at vide mere om skattesystemet.

”Det ville have været en stor hjælp senere i livet og ville helt sikkert have sparet mig penge”

Samtidig er der også stor fokus på, hvor relevant det er for ens fremtidig, at have styr på økonomien, blive uddannet heri og forstår hvad ens økonomiske valg egentlig har af konsekvenser.

”Da jeg intet lærte hjemmefra, tog jeg mange dumme beslutninger og som følge deraf kæmper jeg stadig med gæld, som jeg stiftede som helt ung”

Vi henvendte os også til unge (18 -30), for at undersøge, om de selv oplever et videns deficit, når det kommer til økonomi. 4,79% sagde, at de intet ved om privatøkonomi, og hele 16,67% angav, at de kun ved lidt om planlægningen af deres egen privatøkonomi. Dertil angives der ønsker om at lære mere om bl.a. låntyper og pris (65%), boligmarkedet (70%) og skattesystemet (70%).

Resultaterne af vores egne undersøgelser samt Forbrugerrådet Tænks rapport viser, at det ikke er nok at hjælpe de unge på rette fod efter, at de er endt i gældsproblemer. Det er nødvendigt at forebygge problemet, og den bedste, og mest effektive, måde at gøre dette på er via undervisning. Det viser altså også både et behov og et ønske om undervisning.

Effekten af øget viden

”Tendensen til at have betalingsproblemer falder ikke med alderen, så problemet løser ikke sig selv i takt med, at de unge modnes. Derfor er det særdeles vigtigt at forebygge og genoprette økonomiske ubalancer hos unge, så det ikke forfølger dem og deres nærmeste ind i voksenlivet⁹.”

Forbrugerrådet Tænk konkluderer i deres rapport, at der blandt andre vedtag bestemt også er behov udvikling af nye strategier inden for finansiel dannelse¹⁰, altså, at det er nødvendigt med uddannelse i privat økonomi. Øget viden om privat økonomi kan føre til bedre forståelse for konsekvenserne af de finansielle valg man tager, og som følge heraf kan pengemisbrug undgås.

Modtages undervisning i budgetplanlægning, vil de unge havde forståelse for formålet med at lave et budget, overblik over deres finanser samt bedre administration af deres finanser. Dette vil medføre et mindre behov for flexlån og andre hurtige låntyper, fordi de unge på denne måde vil formå at fordele deres penge over hele måneden.

Undervisning i låntyper, konsekvenserne af flexlån mv. vil medføre forståelse for konsekvenser af at tage disse lån og vil forhåbentligt også afholde unge fra at tage disse lån.

Forståelse for lønsedler, hvordan man undersøger om den korrekte løn er udbetalt mv. kan i mange tilfælde øge indkomsten hos unge. Det er ikke ualmindeligt, at der er fejl i lønsedlerne.

Viden om, hvordan forskudsopgørelsen udfyldes korrekt, og rettes til i løbet af året, kan medvirke til at færre oplever at skulle betale store beløb tilbage i SKAT eller, at de faktisk kan få mere udbetalt per måned. Ligeså når det kommer til fradrag, tillæg og godtgørelser.

⁹ Plus på Kontoen, s. 56

¹⁰ Plus på Kontoen, s. 57

Konklusion

Det kan altså konkluderes, baseret på vores egen undersøgelser og rapport fra Tænk, at **1)** der er dokumenteret finansielle vidensdeficit, hvad angår planlægning af privatøkonomi for unge, og store finansielle konsekvenser heraf. **2)** Der er både et tydeligt behov for, og ønske om, undervisning i privat økonomi for unge. De økonomiske oplevelser som mange unge oplever, og til dels lider under, er, qua vores undersøgelser, problemer som går igen generation for generation. Problemer, som kunne snildt kunne undgås, og samtidig spare samfundet for mange udgifter, via simple finansielle uddannelse. Det er umuligt for nogen, at ændre problematisk adfærd, hvis ikke der er en bevidsthed om adfærdens problematik, problematikens afstamning og hvorledes der rettes op herpå. Undervisning om økonomi og de gængse tendenser, der ofte fører negative konsekvenser med sig, kan bidrage til at gøre de unge opmærksomme op, hvilke fejl de laver, hvordan der rettes op herpå, og kan på den måde hjælpe til at den negative økonomiske adfærd ændres. **3)** UGROW konceptet er derfor yderst relevant, i og med, at der her tilbydes finansielle undervisning, der vil afhjælpe den dokumenterede finansielle vidensdeficit, bidrage til at ændre negativ adfærd, hvad angår privat økonomi og endeligt derfor sikre, at unge ikke bliver forgældet og oplever negative økonomiske konsekvenser. Dette vil i sidste ende spare den unge meget sorg og stress, samt spare samfundet for betydeligt store udgifter.

Referencer

Finans Danmark, "Unge opsparerer – analyse", Finans Danmark, 19. Juni, 2017

Flensburg, Thomas, "unge danskeres forstand på penge halter bagefter", Politiken: Forbrug og Liv. 26. MAJ 2017

Flensburg, Thomas & Vladimarsson, Emil, "Anna flyttede hjemmefra som 21-årig: »Det var en miserabel måned«", Politiken, Privatøkonomi, 12. Mar, 2018

Jakobsen, Turf Böcker, "Ungdomsliv på kredit: gældsproblemer i forbrugersamfundet", Forbrugerrådet Tænk, 2015

Jørgensen, Trine, "Unge ved for lidt om deres egen økonomi", VIVE, 28. Maj, 2018

Plus på kontoen, "Økonomisk mistrivsel blandt unge voksne", Forbrugerrådet Tænk, 2018

Predstrup, Katrine, "Sekretariatsleder i matematikcenter: Børn og unge bør lære mere om økonomi", Politiken, Debatten, 16. Mar, 2018